

NEA HUND

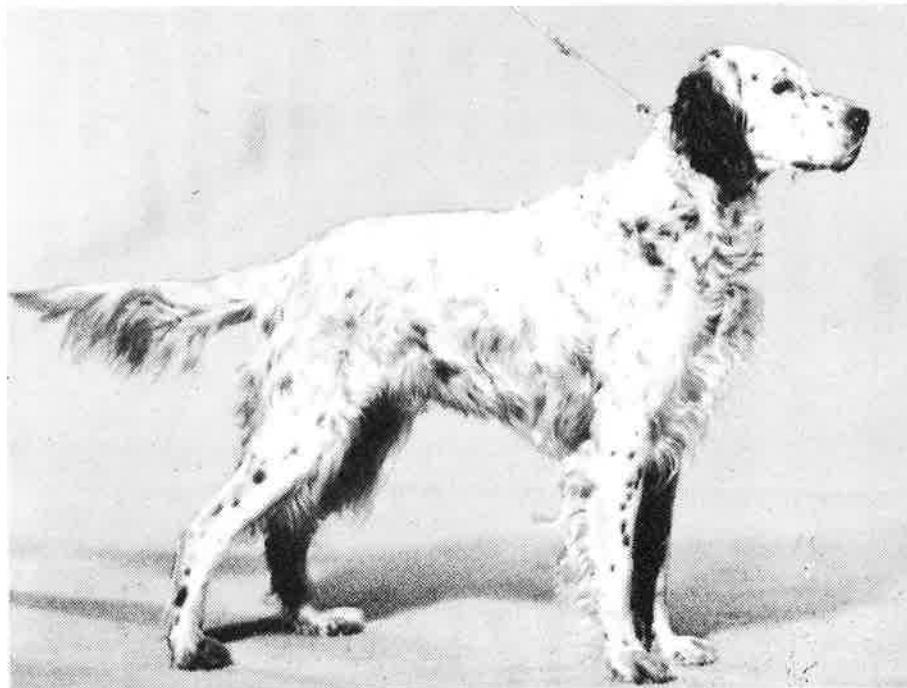

Nr. 3

1988

6. årgang

Per Christian Hansen presenterer Engelsk Setter på s. 20.

Lederen har ordet

Nå har vi jobba oss gjennom tre blad, og må konkludere med at det stort sett er veldig gøy å lage hundeblad. Men, vi er jo bare amatører, så kvaliteten på bladet er ikke på langt nær god nok.

Stoff til bladet har det ikke vært mangel på, men vi vil gjerne høre mer fra leserne.

Vår spalte "Fritt Fram" er beregna til leserinnlegg og diskusjoner leserne imellom. Benytt dere gjerne av den om det er emner angående hund dere vil uttale dere om eller diskutere.

Hvis det noe dere vil vi skal skrive mer om i bladet, så ta kontakt.

I dette nummer av Nea Hund har vi valgt jakt som hovedtema. Vi har dessverre ikke fått tak i harenhundstoff, men det kommer i neste nummer. Da håper vi leserne kan bidra med noen gode historier fra elgjakta, også.

I forbindelse med jakt vil vi minne om at også jakthunder trenger trenings/mosjon hele året. De fleste raser kan brukes til mye mer enn jakt, f.eks. trekking/snørekjøring, kløving eller dressur. Hunder som får mosjon og er i bruk hele året, vil være i mye bedre form til jakta, og slippe stølhet og sære poter.

4. oktober har nettopp passert, og for dem som ikke veit det, kan vi fortelle at dette er Dyrenes Dag. En dag dyrevernsorganisasjoner verden over samles om som en aksjons- og aktivitetsdag da vi spesielt tenker på og snakker om dyrene våre. Stoff om dyrevern finnes lengre inne i bladet, som et a'propos til dyrenes dag.

Til slutt vil vi beklage at forrige nummer av Nea Hund kom ut før sent. En del misforståelser og problemer i forbindelse med ferieavviklinga var årsak til dette.

Med hilsen Dagfrid, Gunda og Else May
i redaksjonen.

STBK

SELBU TREKK- OG BRUKSHUNDKLUBB

STBK

Leder Arne Nypan

Sekretær Ingfrid Viken

Kasserer Astri Jensen

Brukshundkomite

Gunda Olden
Kjell Dahl
Ola E. Guldseth
Anne K. Evjen

Trekkhundkomite

Torgeir Sletner
Gunnar H. Guldseth
Leif Idar Græsli
Geir Johnsen

Utstillingskomite

Marit Lium
Åge Revdahl
Jorunn Bårdsgård
Anne Marie Bårdsgård
Svend E. Bjornewall
Suzette Aaldstedt

Støttekomite

Aslaug Dahl
Anita Græsli
Berit Ofstad
Randi Dahlø

Medlemskontingent pr.

kalenderår:

Familie kr.100.-

Hovedmedlem kr. 75.-

Ungdomsmedlem kr. 40.-

Støttemedlem kr. 40.-

Postgirokonto 2 09 45 55

Bankgirokonto 4285 07 90234

NEA HUND

Organ for Selbu

Trekk- og Brukshundklubb.

Utkommer 4 ganger pr. år.

Abonnement oppnås ved å tegne støttemedlemskap i STBK.

Redaktører

Gunda Olden
Else May Engen
Dagfrid Uthus

INNHOLD

- s 2 Lederen har ordet
- s 4 Om hundehald og dyrevern
- s 6 Unngå løpetid
- s 7 Sikker sporthund
- s 8 Jaktdressur
- s 11 Jaktprovø
- s 14 Aktiviteter S.T.B.K.
- s 17 Fritt fram
- s 18 Info
- s 20 Engelsksetter
- s 23 Et reise i adferdsjungelen

OM HUNDENNAUD OG DYREVERN

Generelt

For alle som har med dyr å gjera, er dyrevern ein naturleg del av kvardagen. Dei fleste har tankar om og synspunkt på kva dyrevern er. Desse synspunkta er som regel påverka av faktorar som kjensler, økonomiske interesser, kunnskapar om dyras beov, kulturelle fordommer og tradisjonar.

Kjensler varierer frå person til person. Nokon synst synd på ein trekkhund som dreg eigar og pulk fjellimellom. Nokon synst synd på retrieveren som får 3 måltid om dagen og slepp tur-maset, men blir litt hard i magen. Vi menneska har litt lett for å overföra kjenslene våre til dyra, og så trekke slutningar om vondt/godt utifrå personlege røynsler. Men, somtid kan vi bli kyniske og tenka som så: Eg trur han har broti beinet i förra veka, han trör ikkje på det i det heile tatt, men det er no berre ein katt/sau/gris/geit o.s.v.

Dei økonomiske interessene innan alle typar dyrehald, har ein tendens til å töya grensene for dyrevernbegrepet, under mottoet: høg produksjon betyr stor trivsel. Mange rasehundorganisasjonar har drivi organisert dyremishandel via avlen, i forfengelighetas og profittens namn.

Faktiske kunnskapar varierer sjølvsagt, og påverkar i sin tur kjenslene. Fakta er kjeslenes korrektiv, utan at kunnskap i seg sjølv kan gje full forståing av dyreverda, särleg dyrepyskologi og instinkt.

Mykje dyremishandling er/har vori godtatt p.g.a. tradisjon; t.d. tyrefekting, hale-og öyrekupeing på hund (forbudit frå 1/7-88).

DYREVERNLOVA

Dyrevernets dilemma har alltid vori at det er mennesket som definerer kva som er bra og ikkje bra for dyra. Her til lands er dyras rettar definert i Dyrevernlova frå 1974, med tilhöyrande forskrifter og instrukser. Dyrevernlova er ei samling generelle og spesielle påbud og forbud.

Paragraf 2 er heilt sentral og syner holdninga i Dyrevernlova:

"Det skal farast vel med dyr og takast omsyn til instinkt og naturleg trøng hjå dyret, så det ikkje kjem i fåre for å lide i utrensmål."

Som ein ser eit positivt handlingspåbud som gjeld kven som helst og kor som helst. Paragraf 2 krev handling, ikkje berre for å hindra lidning, men også fåre å lida. Å lide i utrensmål er eit springande punkt som gjer rom for vurderingar. Som dyrlege kjem eg ofte opp i situasjoner der eg må vurdere om behandling/inngrep medfører lidning i utrensmål. Kor store er sjansane for restitusjon? Kor lenge vil lidninga vare?

Skal ein foreslå behandling eller slakting/avliving?

Paragraf 5 omhandlar tilsyn og stell. Av hunderelevant stoff blir nemnt:nok og godt nok for og vatn, stell av klör, sjuke eller skadde dyr skal få behandling og bli avliva om det trengst."

Paragraf 8 og paragraf 11. Forbud mot visse måtar å fara fram mot dyr på; t.d:

"-å sparka dyr eller slå med staur, reip eller reim som det er knute eller noko liknande på, eller å slå med noko anna som kan gjera dyret vondt."

"-å dressera eit dyr på slik vis at det kjem i fåre for å lida eller verta skremt i utrensmål."

"-å bruka dressurhalsband på hund utanom den tid hunden er under aktiv dressur."

"-å halda hund varig bunden slik at han får stuttare line enn 10 meter."

Det siste punktet blir det synda mykje mot, og ikke berre av elgjegare, sjølv om påfallande mange elghundar "heng" på fjösvegen.

Paragraf 13. Forbud mot visse inngrep:

"-å kastrere hund, katt eller fjørfe. Veterinær kan likevel kastrere hund og katt når särlege bruksgrunnar gjer at det trengst."

Särlege bruksgrunnar kan vera hannkatt i tettbygd strök, gjeterhundar og förarhundar.

"-å stubba øyre eller hale..."

Halekupeingsforbuddet vart vedteki i 1974, men p.g.a. påtrykk frå Norsk Kennel Klubb har dispensasjon vori gitt på nokre rasar fram til 1/7-88.

"-å taka bort stemmebanda på hund."

For alla forbuda gjeld unntak for inngrep av veterinärmedisinske grunnar.

Ellers finst hunderelevante paragrafer om drift av dyrepensjonat, handel med dyr, utleige av dyr og bruk av dyr i forskning og straffetiltak i høve brot på Dyrevernlova.

DYREVERNNEMNDA

Alle har ansvar for dyrevernet. I tillegg pålegger Dyrevernlova kvar kommune å oppnemne ei Dyrevernnevnd som har eit spesielt ansvar til å hjelpe politiet med å sjå til at føresetnene i Dyrevernlova blir etterlevde. I nemda skal det først og fremst veljast inn folk som har praktisk skjön på husdyrhald og dyrestell.

Paragraf 25 omhandlar tiltak frå dyrevernnevnda, m.a.

"Meiner dyrevernnevnda at det er grunn til å tru at husdyr, selskapsdyr eller dyr som vert haldne i fangenskap på anna måte, kjem i fåre for å lida i utrensmål, skal nemda straks sjå etter korleis stoda er. Dersom nemnda finn grunn til det, skal ho rettleia eigaren eller innehavaren og gjere framlegg om tiltak som trengst for å retta på tilhöva.I denne paragrafen er laushundar nemt spesielt:

"Får nemnda kjennskap til at hundar går lause i kommunen, i strid med gjeldande reglar, skal nemnda sende melding til politiet om tilhövet." Med andre ord; laushundhald er i strid med dyrevernlova, naturleg nok, jfr. plager for hunden sjølv og beitande bufe.

Dyrevernnevnda har lett for å bli ei sovande nemnd, der mykje er opp til medlemmane sjølv. Etter mi mening er opplysing viktig. Eg har røynsle for at mange ikkje veit at ei dyrevernnevnd finst, og ikkje veit korleis dei går fram i ei dyrevernmessig sak. Lennsmannsetaten og dyrlegar kan altid kontaktast i slike sakar, like eins medlemmane i nemnda.

I Selbu er følgjande valt i Dyrevernnevnda for inneverande kommunevalperiode:

Medlemmer

Kristian Svenkerud

Gerd Langli

Ivar S. Hanem

Solveig Aftret

Gunnar Dragsten

Personlege varamedlemmer

Paul Arne Moen

Torbjörn Haave

Magnus Lang Ree

Björg Renå

Karen Flønes

Unngå løpetid

Kan alle hunder behandles?

Hos avlhunder frarådes P-sprøyte. Disse bør ikke behandles med noen form for hormoner. Etter at avlhundene har fått det ønskede antall valpekull, er imidlertid P-sprøyten velegnet til å parkere dyrene i seksuell hviletilstand.

Etter at man har begynt å gi hunder P-sprøyten, bør behandlingen skje regelmessig uten avbrudd for kortere eller lengre perioder. På denne måten unngås forstyrrelser i den hormonelle hviletilstanden som er etablert hos dyret. For på best mulig måte å sikre kontinuitet i behandlingen, kan veterinærene sende ut innkalleseskort til sine klienter når tiden for ny injeksjon nærmer seg. Denne rutinen brukes ved Groruddalen Dyreklinik.

Ved P-sprøyte hver 5.mnd får man samtidig mulighet for en rutinesjekk på hunden.

Kortvarig utsettelse av løpetid med tabletter

Av og til hender det at løpetiden ventes på et svært ubeleilig tidspunkt, f. eks. under jakt, utstilling, reise etc. MPA i form av tabletter kan da utsette løpetiden slik at den ikke begynner før det ubeleilige tidspunkt er overstått. Når løpetiden ønskes utsatt, startes behandlingen med 1 tablet daglig ca. en uke før tidspunktet der man vil sikre seg at løpetiden ikke skal inntre. Man fortsetter så med daglig behandling inntil den aktuelle perioden er overstått. Når tabletturen avsluttes, vil hunden som regel komme i brunst i løpet av kort tid. Tidspunktet kan variere noe.

Avgrytelse av brunst med tabletter

Dersom en hund uventet får løpetid på et svært ubeleilig tidspunkt, er det mulig å avbryte løpetiden ved å gi hunden tabletter. Hormontabletter til å utsette eller avbryte løpetid fås kun på resept fra veterinær.

Denne artikkelen er saksølt fra Groruddalen Dyreklinikks informasjonsblad - Dyrlegens informerer Nr. 1/88

Sikker sporthund helt nödvändig!

Vi har lett for å dømme tidligere generasjoners jakt nord og ned som rå og lite hensynsfull. Men vi er kanskje ikke helt feilfrie i dag heller. Mye kan forbedres når det gjelder ettersøk av skadd vilt...

Tekst og foto:
ODDBJØRN LINDSETMO

- For noen år siden fulgte jeg en jeger som skulle teste hunden sin på spor, sporprøvebevis var målet. Vi tok opp to ganske pene okser og jeg heordret en times kvil (sporing må foregå på spor som er minst en time gammelt). Vi kvilte, pralte — og tida gikk. Så var tiden inne til å starte sporing. Med det samme vi nådde sporet et stykke bortfra skytebanen, så sinalt det første prøveskuddet på 300-meteren. Bikkja tverrsnudde og blånekjet å spore, hun skulle til standplass, for der hadde det frodig skjedd noe. Vi lokket og truet, men ikke tale om. Bikkja skulle til standplass, for et skudd betyddet noe spesielt.

Ikke uvanlig

- Man skulle tro dette var uvanlig, men det er del slett ikke for hunder som bruker som «skurtrøske». Det er på postene det skjer, der det smeller er det festligheter fore.

Egentlig er ikke dette så rart. Når hunder stadiig tas av sporet for å halse beinvegen fram mot poster, så gir den omsider sporingen på båten. Og det kan bli katastrofalt den dagen det virkelig skjærer seg og du må ha sporthund.

Ingen naturlov

- Det er ingen naturlov som sier at hunder sporer. Vel har de et talent, men alle talenter må få anledning til å utvikle seg hvis de skal slå ut. Dette betyr igjen at læringen må starte mens hunden har best for å lære, nemlig når den er ung. Læres den ikke opp mens den er ung, så vil den aldri lære det seinere. Det er så mye mer spennende å jakte «direkte» enn å «charve» etter spor. Når er det så at for oss som liker å stille opp elg med ledhund (bandhund) så skal sporet være en biting. Imidlertid kommer helt sikkert den dagen da sporing er nødvendig og da sitter du med skjegget i postkassa hvis ikke forarbeidet er unngjort. For selv om man driver «stilljakt» med hunden så skal den, når den får beskjed om det, uten vanskelighet følge et spor.

Krav om sporprøvebevis

- På mange jaktområder stilles det for storviltjaktens krav til jaktlaget om at de skal ha hund, og, som det står: «Det forutsettes at hunden er brukbar som sporthund». For mange statsområder godkjennes imidlertid alle elghundrasene, norsk grå, norsk svart, jætmund, kareler og laikarase uten videre. Kommer du med en dachs eller beagle eller labrador kreves sporprøvebevis. Egentlig er ikke dette holdbart, selv om jeg sverger til «krølla romp». Forholdet er nemlig at dersom det ikke har skjedd en opplevelsing og trenings så er ikke halen noe bevis for sporing.

Søket

- Vi forutsetter at laget har en akseptabel sporthund, skaden er skjedd, et dyr er påskutt og noe må gjøres med det. Da skal hundeføreren nøyne granske stedet. Og vel å merke, dette skal han gjøre alene. Det må overhodet ikke forekomme at andre trammer omkring på skuddstedet og snuser. Føreren skal nøyne akte på hunden, blod interesserer sterkt. I høstfarget lyng er blod vanlig å oppdage, men da skal du benytte håndflatemetoden, dvs. føreren skal stryke handa over lyngen langs sporet. Ved å vende handa vil han oppdaget den minste bloddråpe. Ellers er det atskillig å iakta, om dyret har «kollidert» med trær, sprikende klauver mv. vil fortelle en erfaren jeger noe. I dag har vi den store fordel at radioen — walkie talkie — er blitt vanlig. Ring området for søker med poster og bruk radioen for å melde om tingenes tilstand.

Vis ansvar

- Det hele er et spørsmål om erkjennelse og ansvarsfølelse. Det er ikke akseptabelt at det ligger slakt og råtnar i skogen på grunn av skjødeslushet, uvitthet eller mangel på vilje. Dessverre hender dette hver hast, la det bli unntakstilfeller. For dem kommer vi aldri unna, jakt er ikke det samme som å avlive en peleleng NRF-kyr på Bündernes Salgs-lag. Men la det ikke bli noen sovepute.

Læring og moral

- Det er skrevet mange meter om hvordan man går fram under sportrenning. Derfor kommer jeg ikke inn på det her. Minner bare om at trenings er trenings, enerverende og slitsomt. Men det gir resultater, og mener du noe med jakten, så må du ta det bryret.

Øg her er vi inne på noe vesentlig. Jegerne har moralsk plikt til å gjøre alt som står i deres makt for å spore opp så rett vilt.

Jaktdressur

Av Roald Løssfelt for
Norsk Gordonsetter Klub

- Mot vindssøk
- Hvilepause
- Hunden bestemmer søksmønsteret
- Ro og tenkepause etter hver fuglesituasjon
- Gå langsomt
- Skyt utelukkende under ren fuglebehandling

For å få fatt på begynnelsen til det som skal bli en kommende jakthund blant våre fuglehunder: Ofte kan man høre at en hvalp på 5–6 måneder er ingerdig å ta med seg på fjellet den første høsten. Det går jo ikke an å jakte med den i år, sies det da gjerne.

Nel vel, det blir nok ingen jakt i ordets rette forstand. Men en slik helt fersk unghund bør så absolutt få anledning til å bli med på fjellet for å få ståelsen av dette usedvanlig interessante viltet som lukter noe så fantastisk godt og som det er veldig gay å få opp i lufta på vingene samtidig fly etter bortover lyng og rabber!

Det er nemlig ganske utrolig hvilken god start på hundens jaktløpebane dette kan gi grunnlag for første høsten. Jaktkysten innarbeides, og både hvalp og hundeelær kan oppleve situasjoner som begge vil huske i lang tid. Og for hvalpen fornåpentlig inntil neste høst. Da treng disse første jakterindringene antagelig fram igjen fra underbevissheten. Selvfølgelig kan man ikke vente seg mye av en hvalp eller unghund i en slik alder, men det kan også komme store hyggelige overraskelser!

Bare moro!

Litt rusling og mosjon i samsvar med den unge alder må forberedes før man kommer på fjellet, men for all del svart, svært forsiktig! Og nok av gode, lange hvilepauser ute i terrenget må også til. En hvil i sekken kan også være

Men er man heldig og forbereder seg pent og forsiktig med en slik ung hund, kan det også hende at felling kan utføres for den. Jeg har i år selv en hvalp som blir 5 måneder 26. september, og håper og tror at jeg skal komme såpass langt at jeg kan felle 1 kanskje 2 ryper helt på slutten av jakten.

Unghunden fra i fjor

Når det gjelder unghunden fra i fjor som man nå i år har de langt større forventninger til, så er vel stuedressuren holdt ved like og kondisjonstreningen ikke forsømt? Hvis du har dårlig samvittighet på dette området så nytter det ikke å forsøke seg på noen forsøkt treningspåfyll til områder. Dette må langsomt og mærsommelig bygges opp, da må du heller avfinne deg med at det nok vil måtte ta litt lenger tid. Det er ingen snarvel til raske resultater her nemlig.

Samarbeide i søkeret

Som før nevnt så legg også for denne unge hunden an turen opp mot vinden så mye som mulig. I nødvendig med vindsek husk å gå svart, svært langsomt slik at hunden lærer seg til å slå heit ned i vinden og deretter ha følelsen av at du samarbeider i søkeret om å finne ryper med den slik at hunden får tilstrekkelig tid til å krysse terrenget helt opp til deg igjen.

I det hele tatt lønner det seg bestikk å dirigere hunden for mye. Den blir mer selvstendig på den måten og tross alt er det den som med sin følsomme neste finner fuglen.

Stol på hunden!

La hunden legge opp sitt eget søksmønster, du kan naye deg med å angi marsretningen. Og en annen ting – stol på hunden din! Tro ikke at du vet bede enn den hvorvidt det er fugl eller ikke på detog det stedet eller i den og dens situasjonen.

Etter hvert som stand etter stand gjentas med ro og sindighet, dukker for en slik unghund jakterindringene fra forrige høst fram fra underbevissheten, og jakthunden din tar til å formas.

Ikke rop og bråk

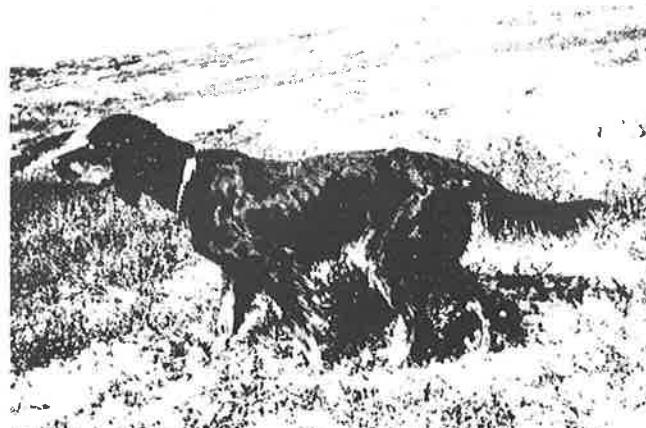
Fortvil ikke og bli ikke sint og skrik etter hunden når den går etter denne andre jaktsesongen. Det er nemlig da og i slike situasjoner at din egen jaktforståelse og ikke minst tålmodigheten blir sett på prøve. For mye rop, bråk eller hard behandling av hunden vil ofte resultere i en hund som senere ikke tar reise fuglen for deg. Du kan nok greie å få den til å stand, men den husker da at når fuglen endelig kom på vingene, så vanket det et forferdelig bråk og leven.

Som sagt, fortvil ikke når den går etter til å begynne med. Dette går over, og det er bare å sette seg ned på oppfluktsstedet og vente til hunden kommer tilbake. Ros den da, godsnakk til den, vis hvor godt det lukter på setet og sett dere begge to ned og ta en ørliten pause. Husk å ta disse tenkepausene etter hver fuglesituasjon, det roer nemlig ned en for tent jakthund. Som regel ligger det jo også igjen en gjennegger – og da kan mye positivt utrettes. Gjentagelse og gjentagelse av dette til det som kan fortone seg som det kjedsmellige, blir nemlig til slutt kronet med hell!

Treg reising

Hva så med treg reising eller hund som nekter å reise? Som tidligere nevnt skyldes dette som regel at hunden er blitt tatt for hardt ved oppflukt av fugl. Det man kan gjøre for å høste på slike

vanskelige tilstrender, er først og fremst å stoppe den i standen. Klapp den og snakk lavt og oppmuntrende og koselig til hunden. Stryk den sakte, forsiktig mot pelshårene og forsøk å hisse den opp til at nå, — . . . nå, . . . nå skal vi jammen ta'n! Opp med'n! ! ! Hvis hunden fremdeles ikke bli med deg under forsøket på å relse slik, så sett på kobbelet og løp framover mens du roper spennende og opphissende – opp med'n – opp med'n! Skamros den når fuglen så går opp og har du en godbit til den da så er det fint. Etter noen slike oppflukter er det som oftest gjort.

Skuddreddhet

Dette er en temmelig vanskelig sak å få rettet på. Litt lang tid kan det av og til ta, noen ganger aldri. Her står det igjen opp til jegerens tålmodighet om det skal lykkes. Årsaken skyldes i de fleste tilfeller tankeletsset ved løsning av skudd over hunden i for nærværtstand til hunden, eller uten at hunden har blitt vant til å høre skudd i nærlheten av seg. En måte å rette på dette er å la hunden få høre skudd når den er opprettet med noe svært hyggelig som f.eks. mens den får mat eller du har den i armen dinne og koser med den.

Først litt fjernere skudd, og deretter gradvis nærmere.

En annen måte å møte problemet på er å la hunden i kobbel på en passelig avstand fra en jaktvenns stand med sin hund. La han løse skudd, mens du selv sitter og ser på med din egen hund som klappes og godsnakkes med og kanskje gis en godbit mens skudd og fugleoppflukt assosieres som i grunnen noe ganske hyggelig.

Apportering – påvisning

For å følge utviklingen fra hvalpen eller unghunden på ca. 5–6 måneder som først nevnt i denne artikkelen – så la meg si ganske sterkt at en apport for slik ung hund bør ber utføres dersom den har vist seg å være uventet trølig og eksemplarisk for sin unge alder.

Når en hund er nådd opp i 8–9 månaders alderen hjelper det straks mer i dette henseende. Jaktlysten og jaktinteressen kan meget lett komme i overvekt nå på dette stadium, og velen er ikke lang til en knallapportør. Skadeskyter du en fugl så skynd deg med å gi den et skudd til slik at den legger død og rolig. Intet er så fristende til å gå av skaffet som en fugl som ligger der og barker og slår med vingene!

La for all del ikke en unghund eller uferdig jaktdressert hund apportere en såret fugl som går unna! Dette blir nemlig for mye av fristelse for en slik hund. Hunden kan settes svært langt tilbake i sin jaktdressur på denne måten. Gjordu det mer enn engang så kan

du risikere aldri å få betet på dette igjen. Da har du nemlig «spelad och förlorad». Skyt som sagt heller et skudd til på fuglen i slike situasjoner. Lad om om nødvendig og skyt pånytt.

Ved utført apport så glem ikke å rose hunden og gi eventuelt en godbit. Den showmessige og beste apport er om hunden setter seg foran deg og først slipper fuglen når du ber om det. Men det er også omrent like bra dersom den legger fra seg fuglen foran bena dinne. Derimot kan det ikke godtas som noen apport at hunden kaster fra seg fuglen ved deg. Klarer du ikke å få hunden din til å apportere, så er det jaktmessig sett effektivt jakt dersom den påviser felt fugl ordentlig ved enten å sette seg eller stå rolig ved den felte fuglen eller kanskje også ta stand på nytt. Fugl som felles på åpen oversiktlig mark på ca. 20–25 meters avstand kan du innimellom hente selv, av og til laftall.

Det er de vanskeligst tilgjengelige som også hunden synes er mest interessant og selv forstår at den må apportere for sin eier.

Jaktdagen er over – ro og hvile

La hunden få mat så snart den er villig til å spise etter endt jaktdag. Er den svært siliten, så vent en stund, men det er viktig at kroppen skal få tid nok til å opppta næring slik at den er klar for en ny jaktdag. Og for å klare dette trengs det også at hunden får en plass med utforsyret hvile og med et leie som er tilstrekkelig mykt og lunt. Ikke et par striesekker eller annen tynn filie på et hardt trekkfylt gulv! Pass dessuten også på å se etter labbene, vask dem eventuelt med lunket vann og sett dem inn med labbefett eller vaselin.

Til slutt noen stikkord for jaktdressuren: Motvindssøk, hvilepauser, hunden bestemmer søksmønstret, ro og tenkepause etter hver fuglesituasjon, gå langsamt, skyt utelukkende under ren fuglebehandling.

Denne artikkelen er saksatt fra Fuglehunden 1/83.

Jaktprøve

Tydal var stedet for unghundenes Jaktprøve 27. og 28.august, hvor Sør-Trøndelag Frsketterklubb var arrangør.

Et stort antall hunder av forskjellige raser var påmeldt til disse to dagene. Med det fine været som hadde vært i lange tider, var det fint og tørt i fjellet.

Vi så fram til denne helga, og vår spente på vår firbeinte venninne hvordan hun ville samarbeide med sin fører, og hvordan møtet med mange ukjente hunder ville virke inn på et ungts hundesinn.

Dessverre ble vi satt opp bare på søndag. Jaktpårvens sosiale høydepunkt, "Jegermidiaßen" på lørdagskvelden, lot vi derfor gå forbi denne gang, og kjørte fra Seibu tidlig søndag morgen. Oppmøte på Vækclarstua kl.8, hvor det var opprop og lister på parsammensetninger i slipp. Vi ble delt opp i grupper og fordelt på forskjellig terreng.

Vår gruppe fikk området vest for Riasten. Et herlig terreng- og vakker natur. Regnskylltet om natta og de spredte solstreifene som ble mer og mer sammenhengende utover søndag, skapte et prima utgangspunkt for jaktprøven.

Nå var det opp til hund/fører + en rekke omstendigheter – deriblant en posjon flaks.

Brynjulf Uglem og Helge Meyer med sine respektive firbeinte vennner.

Moslet
Grustak As
Støpsand, Pussand, Veggrus, Fyllmasse
og Singel - leveres tilkjørt.
Graving og Dozerarbeid

Moslet Grustak AS
Telefon: 07-818263 Mobiltelefon: 090-85322
7597 Hyttbakken

Den skal tidlig krøkes

Her er gruppa samlet før prøven starter - og mottar råd og informasjon fra dommeren.

Da undertegnede kun er medeier av hund, og bare var iakttaker ved denne anledning, har jeg ikke si så mye om hvordan det føles å føre en hund under en jaktprøve, men at det så være spennende tror jeg, for selv "utenfor sidelinjen" ble jeg fullstendig revet med. Forske i jaktpøvesammenheng som både hund og fører var, uteble premierung denne gang. Men, oppmuntrende ting skjedde. Vi ble en erfaring rikere-dommerens ord var viktig å få med seg til videre trening m.t.p. jaktpøver Konklusjonen i helhet for vår gruppe: mange av unghundene trenger mye mer trenings sammen med fremmede hunder, så det erbare å forsøke en gang til. Altfor mange ville heller leke med sin slippartner enn å "bli het på fugl". Noen utmarket seg og viste gode takter, men fikk ødelagt søker p.g.a. leke-lysten partner. Delte ble da

rettet opp ved neste slipp med ompllassering. Hundene fikk da anledning til å vise hva devar gode for. Felles for de fleste deltakerne var at "de kjente ikke hunden sin igjen" - "den er da god på jakt når vi går alene". Hva er da viljen med jaktprøver? Er de kun for å få premierung med tanke på øvl og salg? Ren forretning? For mange kanskje, men da ofte sammen med en livsstil de har valgt. For du må like dette, like fiellet, naturen - spenningen med å se hunden fungere i sitt rette element. Den estetiske nytelsen å være tilskuer til dette er kanskje også for mange noe av det vesentligste. En viktig faktor forat man gjerne fortsetter med dette, er også miljøet omkring jaktpøvene. Her treffer du mennesker med en klar feltes interesse: hunden. En uhøytidlig og lett tone mennesker imellom - en kontrast ofte til det miljø en vanker i til daglig i forbindelse med stressende jobber og mye alvor. P.S. Har du jakthund eller tenker å anskaffe deg en, men kanskje tror at en jaktpøve er noe høytidlig og superkrevende: Blt med neste gang - om du bare vil være tilskuer - kanskje er dette en "hobby" som vil passe deg?

På sidelinjen ved Turid.

Til kaffeduft og stekt flesk på bålet, smaker det godt med en rast i lyngel - hvor praten går livlig -. Her strekker dommer John Berge ut etter en lang økt.

AKTIVITETER

S.T.B.K

KARAKTERTEST-LYDIGHETSOPPVE OG VALPESHOW

Selbu 3.-04.-september 1988

KARAKTERTESTEN ble avholdt på Nea Ridesente lørdag den 3.04.88. 11 hunder var påmeldt. P.g.a. været var det en av ekvipasjene som ikke møtte opp. Ellers var det også to til som ikke møtte. Fra Selbu var det to ekvipasjer som møtte opp og best testen. En dobermann og en blandingshund. Det er morro at det går godt for selbyggene når de møter opp. Det er synd at det ikke er flere.

LYDIGHETSOPPVEN startet søndag den 4.09. med regn og vind, men heldigvis ble det bedre ut over dagen. I alt var det påmeldt 34 hunder, 20 i klasse 1, 4 i klasse 2 og 4 i klasse 3. I klasse 1 var det 6 ekvipasjer som ikke møtte. I klasse 2 var det en som ikke møtte. I klasse 3 møtte alle. Dommer i alle klasser var Ingolf Rjerkana.

Resultatliste:

Klasse 1.

- Nr.1. Røysing's Tundra (labrador retriever) 183 poeng
Eier: Anne Brit Rydning, Levanger
- Nr.2. Goldie Girl (cairn terrier) 179 poeng
Eier: Sven Erik Rjørnewall, Selbu
- Nr.3. Roy (golden retriever) 176,5 poeng
Eier: Fvy Jarli/Tor J. Strandholm, Levanger

Klasse 2.

I klasse 2 var det ingen som greide 1 premie og dermed individuell plassering.

Klasse 3.

- Nr.1. Dixigaardens Hassan (rotweiler) 264 poeng
Eier: Morten Clausen, Gimse
- Nr.2. NLCH Rårvas Din Laika (border collie) 256 poeng
Eier: Hilde Berit Bertheussen, Alhuetstrand
- Nr.3. NLCH Bartuss Rexi (schaferhund) 255 poeng
Eier: Asbjørn Jule, Røra

Vi i brukshundkomiteen vil spesielt gratulere vår egen Sven Erik med glimrende innsats med to cairnterriere. Foruten andrepllassen i klasse 1., tok han også en delt fjerde plass. Han fikk også Selbu sparebanks gavepremie for beste ekvipasje fra Selbu i klasse 1. Og eller vil vi gratulere Morten Clausen med championatet på Hassan.

VALPESHOWET ble avholdt samtidig som lydighetsoppen foregikk. Det var 78 valper påmeldt før fristen gikk ut, men det kom en del ettermeldelser, så ca. 90 valper var samlet på Tomra stadion.

Det var Erling Strandheim som dømte gruppe A-B-C-D-E-G og H. Lasse Lundgren tok seg av gruppe D. Været ble heldigvis bra utover dagen, så finalene ble avholdt i fint vær.

BIG plasseringer

Gruppe A

- BIG-1 Chow Chow CHENGSTUS SUNNIVA
Eier: Marit Liium, Meldal
- BIG-2 Welsh corgi pomerøke ANNON'S DUSKIE DOLLY
Eier: Barbro Strøm, Tr.heim

Gruppe B

- BIG-1 Beagle TROY
Eier: Tomy Bostad, Tiller
- BIG-2 Dunker SARA
Eier: Rune Langås, Morsvegen

Gruppe C

- BIG-1 Engelsk setter NJÅRDATHEIMENS PEIK
Eier: Karl Fanning, Tydal
- BIG-2 Golden retriever ?
Eier: ?
- BIG-3 Cocker spaniel MC-VI-GA'S BILLY BOY
Eier: Sølfrid Valmo, Vuku
- BIG-4 Amerikansk cocker spaniel MORERITS INVISIBLE TOUCH
Eier: Ulla Brandt/Dag Rjerkana, Ugla

Gruppe D

- BIG-1 Schaferhund SJETNFHAUGENS BAROCCO
Eier: Kristin Tollem/Rune Sørensen, Tr.heim
- BIG-2 Briard PIJADOK STUPID SAM
Eier: Arnfinn Olsen, Spongdal
- BIG-3 Collie MAISTARS BARONESS
Eier: Rune Svorkås, Kvål
- BIG-4 Tervueren TEP-ARYREX GOLD GETTER
Eier: Steina Anda, Løkken Verk

Gruppe E

- BIG-1 Norwich terrier "KINE"
Eier: Helga Gabrielsen, Selbu

Gruppe F

- BIG-1 Irsk ulvehund INSETLJA'S MUSTANG
Eier: I. Lindstrom/s. Kleffelsgård, Innset
- BIG-2 Skotsk hjortehund GLENLUUGH'S TAM O'SHANTER
Eier: Bente Fjeldingen, Rissa
- BIG-3 Greyhound JET'S STA LANDELLOT
Eier: Heidi Weidemann, Tiller
- BIG-4 Saluki ?
Eier: ?

Gruppe G

- BIG-1 Bearded collie TWINKELSTAFF PRINZ CHARRING
Eier: Tove Åsheim Olsen, Spongdal
- BIG-2 Overpuddel BALLETTINES TO TROUBLE ANGLE PR DEVIL
Eier: T. Aa. Olsen/A.L. Tøresen, Spongdal
- BIG-3 St. Bernardshund "SIRI"
Eier: Helga Gabrielsen, Selbu
- BIG-4 Bullmastiff JUMIT'S DANCING DRAGINA
Eier: Nina Lyngstad, Tiller

AKTIVITETER

S.T.B.K

Gruppe H

BIG-1 Mops GALANTHUS LONELY EMERALD

Eier: Einar Aalberg, Spongdal

BIG-2 Malteser CHI' CHA'

Eier: Marit Johansen, Malvik

BIG-3 Shih tzu KÅGÅRGERETS GONZO YANG BAN

Eier: Suzette Aalstedt, Selbu

BIG-4 Övergschnauser "JÄRNE"

Eier: Helga Gabrielsen

BIS plasseringer

BIS-1 Bearded collie: TWINKELSTARS PRINZ CHARMING

BIS-2 Mops : GALANTHUS LONELY EMERALD

BIS-3 Beagle : TROY

BIS-4 Schaferhund : SJETMEHAUGENS BAROCCA

HANDICAPKJØRING

Søndag 18/9 avholdt Selbu Trekk- og Brukshundklubb sin årlige handicapkjøring. Det var faktisk 5. året dette arrangementet gikk av stabellen, og dermed et lite jubileum. Starten foregikk på Synnåsen, og de 4 km. inn til Hersjøhytta gikk unna i fint tempo. På Hersjøhytta hadde representanter fra Yngres Sanitet diskoff med mye god mat og saft og kaffe. Både passasjerer og hundekjørere satte stor pris på den gode serveringen, og på en hyggelig prat, som naturlig hørte med på et slikt arrangement.

Tilbake på Synnåsen gikk også turen fint, og både hunder, passasjerer, hundekjørere og medhjelpere var svært godt fornøyd med turen.

S.T.B.K. vil rette en stor takk til Yngres Sanitet, som velvillig har stilt opp på alle våre handicapkjøringar. En takk også til d hundespenn og kjøtere fra Innherred Trekk- og Brukshundklubb. Utan deres hjelp hadde vi ikke makta dette arrangementet.

Til slutt en takk til alle passasjerer for sporty innsats, og vel møtt til neste års handicapkjøring.

Før Trekkhundgruppa S.T.B.K.
Ola Kiønnes

Fritt Fram

TUR TIL HERSJØHYTTA 18.09-88

Vi er to jenter fra hundekjørergruppa på Feder Morset Folkehøgskole som fikk forespørsel om vi kunne tenke oss å hjelpe til på hundeklubbenes årlige tur med funksjonshemmede. Da vi selvfølgelig sa ja til dette ante vi ingen ting om at vi etterpå skulle få i oppgave å skriva rapport fra denne turen. Men, i alle fall da søndagen opprart og klokka nærmest seg ellevre var nesten alle spenn klare, både hunder og passasjerer. Da det ikke var mulig å få mange nok spenn herifra bygda måtte vi få inn folk fra Innherred trekk og brukshundklubb. Vi synes det er veldig positivt at hunde-folk utenfra trår til når det trengs på andre klubbers arrangementer.

Turen gikk oppover skogsveien til Hersjøhytta. Da det var veldig stor forskjell på de forskjellige spenns kjørerutine var det en del venting oppover til hytta, men det gikk da bra og alle kom fram. Vell framme ved hytta stallet vi opp hundene i buskaset utenfor. Inne ble vi servert nydelige vaffler, rundstykker og annet snadder av hyggelige damer fra "Yngres sanitet". Etter kaffekosken dro vi ned igjen i samlet tropp.

Værgudene viste seg fra sin gode side, til tross for at det regnet nesten hele søndagen var det oppholdsvar både på opp- og nedturen. Hele turen var altså veldig veldig.

Vi hadde vært litt spente på hvordan dette skulle gå, for vi hadde ikke noe særlig erfaring med hundekjøring fra før. Men, som sagt, turen var super og det så ut som om både folk og hunder likte seg. Og vi lærte mer om denne siden av hundesporten, derfor takker vi for at vi fikk være med på denne koselige turen.

Med hisen fra Birgit Rulcker og Line Kristin Gundersen.

RaumyrasMådyrklinikk

Har fått lokaler, og kan ta imot smådyr, opptil kvigestorlek.
Ring i kontortida (kl. 08.00-10.00) for å avtale time. TLF. 818640

Dyrlege
IVAR SVEINUNG HANEM
7504 SELBUSTRAND

info

KONTAKTPERSONER I STBK.

Torger Sletner tlf. 818698 trekking/kløving
Sussi Aaldstedt tlf. 819673 pelsstell,klokipp o.l.
Marit Lium tlf..819662 utstilling
Gunda Olden tlf. 818342 dressur o.l.

Om noen har spørsmål om de ovenstående tema, eller andre ting så ring oss. STBK er en klubb for alle hunderaser og interesser som har med hund å gjøre. Og vi hjelper medlemene så godt vi kan.

INFORMASJON

DYRENES DAG

Til nå har ikke denne dagen vært markert i Norge i noen særlig grad. Men mange sysler nå med tanken om virkelig å skape en merkedag for dyrene og deres eiere.

Dersom du ikke kjenner til bakgrunnen for valget av 4. oktober, henger det slik sammen: Dagen ble valgt for å markere den hellige Frans av Assisis død den 4. oktober 1226.

Frans av Assisi levde som kjent et utsnevende liv i sin tidlige ungdom, for så å bli fattig munk og hjelpe andre. Fransiskanerordenen bærer hans navn. Frans av Assisi elsket også blomster og dyr, som han viet mye av sin tid og omsorg. Det er nettopp for å minnes Frans av Assisis omtanke for dyrene at 4. oktober ble valgt til Dyrenes Dag.

Selbu Reklame

Fix FRISØR SALONG
Telefon (07) 819696
7584 Selbustrand

MOSLET VERKSTED A/S

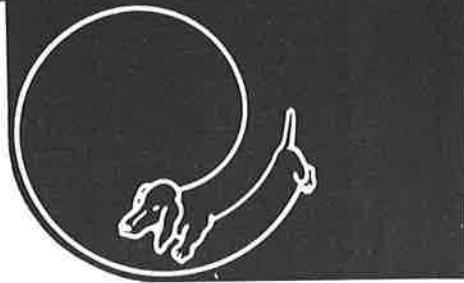
7597 Hyttbakken, tlf. 818205

Bil og traktorverksted.

Bosch servisesenter. Salg av **STIHL** motorsager.

Montering og salg av Blaupunkt radio/kass.

Trånslåpet bilhengere og bilbergning.

ENGELSKSETTER

Etter forespørsel fra NEA HUND i forbindelse med min interesse for fuglehunder, primært engelsk setter, vil jeg her nevne noen av deres egenskaper.

Fuglehundene fordeler seg på 9 raser. Noen er store, andre små, noen lyse, andre mørke, noen langhårete, andre korthårete, noen kjærlige, andre strie. Men felles for dem alle er at de søker etter fugl og tar stand, derfor kalles de stående fuglehunder.

Man kan trygt si at fuglehundens mest karakteristiske egenskap er standen; den er så å si dens varemerke.

Alle setttere stammer fra spaniels, eller rettere sagt fra hunder som idag ville blitt kalt "spaniels". De var av varierende størrelse og farge. Fra omrent 1720 begynte engelske jegere å rendyrke en "setting dog" fra disse hunder.

En "setting dog" betyr en hund som får fuglen til å bli rolig, eller trykke, som vi sier. Herav kommer navnet setter. De første engelsk setttere kom til Norge før århundreskiftet. Flere andre setttere av det beste engelske blod ble etterhvert hjemført. Arbeidet med å få rasen inn i faste former, gjorde at Norsk Engelsk-setter klubb ble stiftet i 1907. Etter den første store tid med import og sterk interesse, sank antallet importer, men setteten spredte seg utover landet og ble vår vanligste fuglehund.

I motsetning til de andre setttere skal ikke den engelske ha noen bestemt farge. Derimot sies det i standard at fargen skal være overveiende hvit, med tegninger i sort, gult, rødt, brunt eller trefarget. Fargene skal forekomme som dropler eller som større felt. Sotete tegninger er mindre tiltalende. Hodet skal være renskåret, noe langt og med gode linjer. Pannen må være godt utviklet og godt hvelvet og pannesatsen tydelig markert. Tar man avstanden fra nakkeknokkel til nesespiss, vil man se at som regel øynene plassert omrent midtveis. Neseryggen skal være noe konkav, slik at nesespissen får en liten tendens oppover. Det foretrekkes et noe smalt bryst, passe dypt foran, med god dybde hos de bakre ribben. Godt hårlag bidrar sterkt til å gi et godt setterpreg. Det må være langt, rett og silkeglinsende.

Av gemytt er engelsk-setteten stort sett mykere enn de andre. Til gjengjeld er deres jaktlyst større og de går derfor oftere ut av hånden enn de andre.

Tisper er roligere, mer hjemmekjære og lettere å dressere enn hanhunder. Men de har løpetid to ganger tyve døgn i året. Løpetiden kan gjøre jakten problematisk.

Hanhundene er sterke fysisk og har et jevnere humør. Personlig har jeg både hatt hanhund og nå tispe. I motsetning av at tispen kun er urolig to perioder av året, var hanhunden alltid på farten.

Fuglehund arbeid krever ikke bare en god medfødt konstiusjon, men også at denne utnyttes best mulig. Dette oppnår man bare dersom hunden får mye fysisk trening.

Jaktprovene skal ideelt tjenesom en objektiv bedømmelse av en hunds dyktighet som fuglehund. Resultatene fra provene skal tjene som en rettesnor for avlen.

Det skiller mellom tre typer av fuglehundprøver: Skogsfuglprøver, Lavlands- eller markprøver og Høyfjellsprøver. Ved alle disse prøver er målet det samme:

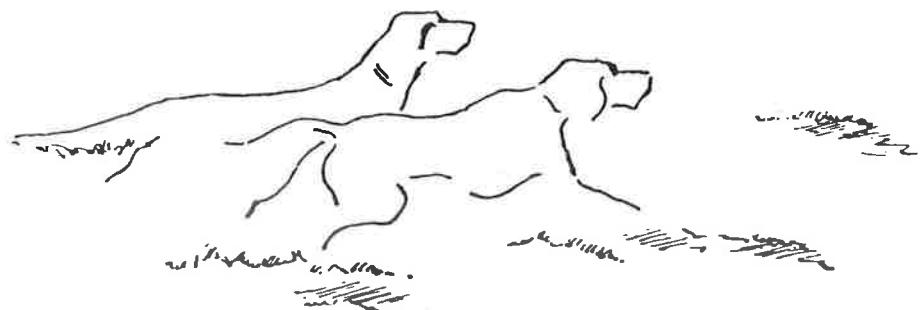
"At hunden finner fugl og bringer dette for skudd, deretter hjelper jegeren med en hurtig og korrekt måte å komme i besittelse av felt eller skadeskutt vilt".

På utstillinger bedømmer vi hvor godt hundens eksteriør stemmer overens med idealet for rasen.

Våre engelsk setttere har foruten å være et viktig familiemedlem, vært fine turkamerater så vel på jaktsom ved vanlig turaktivitet. Videre har jeg benyttet dem til å dra barna og provianten vår i pulk om vinteren. Engelsk setteten kan også benyttes til kløv, noe jeg ikke har benyttet meg av ennå.

Jeg har tilslutt lyst til å nevne historien om en rypejeger som var så fæl til å skryte av hundene sine. (om det var setttere nevner historien ikke noe om.) Det var ikke måte på så flinke de var. En dag han skulle på rypejakt kjørte han innover en fjellvei, parkerte bilen og gikk innover terrenget. Like etter at han forlot bilen fik hunden stand, men det flyg ikke opp noen ryper enda han undersøkte terrenget foran hunden. Han måtte dra med seg hunden for å komme videre. Om ettermiddagen da han etter endt jakt nærmet seg bilen igjen tok hunden stand på sammested som da han gikk innover, men det samme gjentok seg. Ingen ryper flyg opp. Dette synes han var høyst merkværdig og begynte å sparke i lyng og kjerr foran hunden. Plutselig sparket han opp en pipe som en annen jeger antagelig hadde mistet. På pipehodet var det gravert inn ei rype.

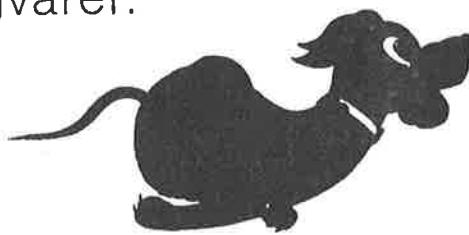
SNAKK OM GOD FUGLEHUND !

Selbustrand Dagligvare

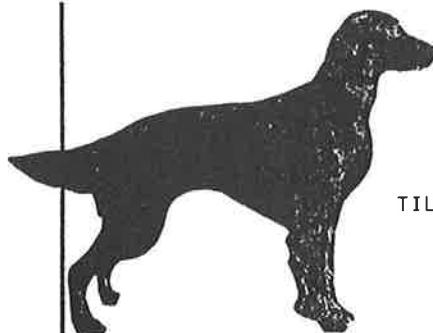
Fører alt i dagligvarer.

Variert tilbud
på hundefór.

PURINA
VERDENS MEST
SOLGTE HUNDEFÓR

Purina

- DOG MEAL KR. 278.-
- PROTEIN + KR. 288.-

TILBUD PÅ - PULKER - DRAG - SELETØY M.V.

Forhandler av PURINA i Selbu og Tydal.

Selbu Sport
Per Magne Sirses
7580 SELBU

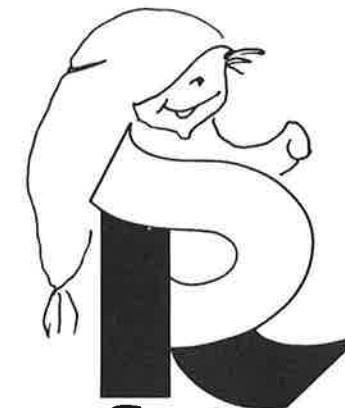
Tlf. 81 74 84

Purina

GRAFISK DESIGN

Et Verktøy i Samfunnets Tjeneste

Firmamerker
Brevpapir
Annonser
Plakater
Brosjyrer
Kalligrafi

**Selbu
Reklame**

Telefon 07-817450
Postboks 58
7580 Selbu

Denne artikkelen er saksset fra Groruddalen Dyreklinikks medlemsblad - Dyrlegens venner.

Ei reise i atferdsjungelen

A få ei bestilling om det å skrive om atferd kan ta pusten frå dei fleste. Det er eit stort tema. Mange har meininger. Og det er eit område for diskusjon og strid. Målet mitt må vel bli at eg får trekke pusten djupt inn, og sleppe den ut i ei koncentrerter stråle.

Atferd er eit vidt begrep. Det eg vil konseptre meg om i dette brevet er å sjå på samspelet mellom individ og miljøet rundt samtidig som eg vil gi visse definisjonar som kan være oppklarende for oss.

«Men act upon the world, and change it, and are changed in turn by the consequences of their actions.» Sitatet er henta frå B.F. Skinner som får stå som representant for den mest funksjonelle tenkinga i moderne psykologi, den atferdsanalytiske ideologien. Nå, eg i dette brevet skal legge fram atferd som tema vil eg hente mesteparten av stoffet frå denne ideologien (med ideologi her meinas grunnlaget for den læringspsykologiske teorien). Og sitatet ovafor er like anvendbart i forhold til hund som det er i forhold til menneske.

Men er ikkje atferd noko meir enn det som går an å plassere inn i formelen for atferdsanalyse? spør mange. Gjennom mange år har dette vore konfliktstoff. Det må ligge noko meir under, noko som handlar om det at menneske og visse andre høgareståande dyrartar også har evne til å tenke. Evne til å leve eit «sjelsliv».

Atferd er det som går ann å observere. All atferd resulterer i handling, og handling er observerbar. Dette er eit postulat som dei fleste atferdsanalytikarar vil kunne vere einig i. Samtidig er all atferd under påverknad av omgivelsane, og gradvis gjennom dei konsekvensane atferda får frå omgivelsane, forandrar den seg. Eller at miljøet tilpassar seg til atferda.

«All atferd er lært.» Er ein anna påstand som kan skape eindel debatt. La den stå føreløpig. «Og all atferd er funksjonell.» Ja kor gale det enn ser ut, så fyller atferden ein funksjon for det individet som utfører den. I motsatt fall ville atferden det er tale om, opphøre å eksistere.

Kvifor så alle desse påstandane som i beste fall blir bifall av nokre få. Og skapar diskusjon blandt dei mange. Jo, dette for å unngå misforståelsar, mytedanning, og for å skape ein felles forståelse bygd på vitskapelige grunnlag.

Mytene

Ingen plassar innafor moderne vitenskap finnes der så mange myter og motstridende retninger som innafor psykologien. Muligens ein påstand som ikkje heilt held mål, men eg vågar den likevel. Og når det handlar om atferd, ja då handlar det sjølv sagt om psykologi. Utifra det faktum at her finnes mange ulike syn, kan ein presentere eit fenomen for ulike fagfolk, og ein kan risikere å få like mange svar som antallet ein spør. Og det er slett ikkje sikkert at ein vert noko særlig klokare hel-ler. Så også innafor hundeverda.

Mange hundeeigarar opplever at dei står utan forklaring eller forståelse for det som skjer med hunden. Dei henvender seg for å få større klarhet. Resultatet etter henvendelsane kan vere fleire ulike svar, og dertil mange ulike råd. Kvifor har det blitt slik. For å forstå det, må vi ha eit par ting klare for oss. Alle kan litt om atferd. Ord frå psykologien er i flittig bruk i daglegta, og dei aller fleste av oss brukar begrepa utan eingong å tenke over dei. Innafor psykologien, i kvardagspråket har det lenge vore akseptert å forklare fenomenet utifra: «Eg trur at det er slik eller slik. Eg synes at... Eg har sett så mykje at eg skulle vite kva eg snakkar om» m.m. Hadde dette skjedd innafor andre vitskapar

hadde ein spurt etter holdbare data for å uttale seg slik. Eller ein hadde bedt om vidare underbygging. Psykologien har også lenge vore eit populært tema alle skulle vite noko om. Og dess meir mystisk, dess meir spennande. Til slutt skal vi vere klar over det faktum at psykologi er eit ung fag, til samanlikning med eindel av dei andre faga som ein er nødd å samanlikne seg med.

nen hadde det tatt av «sertosé hundetolk.»

Eg tillet meg å sette dette i gáseauge då informasjonen blei gitt i 1986.

Ei anna myte kan vere påstanden om at ulike egenskapar av atferdsmessig karakter blir overlevert frå foreldre til den nyfodde kvalpen. Annonsen med følgande tekst treff ein ofte på om ein les aviser:

«Kvalpar etter høgt premierte foreldre med topp genverdi, og glimrande bruksegenskapar leveringsklare om ein manad»

Kven i verden kan garantere for genverdi, og bruksegenskapar. Det er snart 70 år sidan John B. Watson gjennom eit enkelt forsøk med guttingen Albert viste at redsle kunne læras inn. Såkalla klassisk innlæring. Redsle, aggressjon og andre såkalla egenskapar er ofte dei som i daglegta går under betegnelsen humor eller sinnstemning. Er det då ingenting som er medfødt? seier ein del. Jo, det er klart, men ein skal vere klar over det samspelet som skjer etter fødsel, og den store graden av formimg av atferda som skjer her. Når ein refererer til «all atferd som lært» ser ein dette på to ulike måtar, og i to ulike tidsperspektiv. Det eine er det faktum at kvart enkelt individ lærer, og formas gjennom livet. Det andre er det faktum at ein kvar art ber med seg ein titusen år gammal læringshistorie. Der konsekvensane rundt individet gjennom tusen av år har forma heile arten sin veremåte, og at kvart nytt individ ikkje behaver å lære dette om igjen. Det vi då snakkar om er atferder som spiseatferd, flyktatferd m.m. og ikkje det som ofte feilaktig blir referert til, nemlig følelsesmessige tilstander.

Mytene kan vere så mange. Ein av mytene kan fortelle oss noko om forholdet vi har til oppdragelse og korleis hundar skal oppdras:

«Vi fekk vite da vi fekk kvalpen at om den gjorde noko galt, skulle den tas i nakken og holdas opp i lufta i tre minuttar, eller til den slutta å sprella. Så skulle vi legge den ned på rygg, og trykke tomlane inn i munnen på den til den låg heilt stille.»

Det kom fordi hunden hadde begynt å bite fleire i familien. Informasjonen hadde ei viss virkning, men ikke for alle hundar.

utvikling av savel den vanlege hundeeigar som ekspertane.

Grunnlaget for uttalelsar, er det nreste eg vil ta for meg. Ein kjent kinesisk filosof sa eingong for mange år siden: «Skal du kjenne ein anna individ, må du følge dette individet sine fotefar i minst seksti døger.» Hadde dette vore ein gyllen regel for oss, kunne mange misforståelsar, og mange feiluttalelsar vore unngått. For å kunne snakke om atferd, og for å kunne sette namn på det ein ser, og for å kunne forutsa litt om kva som skal skje i framtidia, er det visse forhold som må vere oppfylte. Ein må kunne ha eit omrentleg likt språk når ein snakkar sammen. Ein må ha gjennomført observasjonar over ei tid. Og ikke minst skal ein ha eindel klare forstillingar om kva som er normal atferd.

Observasjonar av atferd, og systematiseringar av desse er a og å nar ein vil finne ut av ulike fenomen innafor atferdsområdet. Den som ikkje gjer grundige undersøksar, snakkar i beste fall berre tull har ein anna kinesasagi. Atferd kan sjåas på utifra ulike synspunkt. Ein kan velge å sjå atferda utifra eit individuelt synspunkt. Eller ein kan velge å sjå atferda utifra eit breiare synspunkt, der samspelet individ og miljø blir det viktigaste. Med miljø meinar eg her alle faktorar rundt individet som andre hundar, menneske, bularhold m.m. Skal ein gjere ei utredning og seie noko om atferda er det nødvendig å ha eit heilhetssyn. Ein må observere samspelet i det miljøet individet lever i. Ein må finne ut av ulike faktorar som virkar belastande på individ og miljø. Ein må finne ut av ferdigheter og ressursar individet og miljøet alle rede har. Og ein må framsette informasjonar som ligg tilbake i tid. Først då står ein nokonlunde rusta til å seie noko i det heile tatt om det ein ser som atferd i situasjonen. Og ein står dermed også sterke rusta til å seie noko om det som kan skje i framtidia. Observasjonane våre skal kunne legge grunnlaget for til-

tak som skal føre til forandring, og eventuelt betring i ein situasjon.

Mange er dei som har opplevd at «spesialistar» etter ein kort kikk, eller etter ein kort test har uttalt seg med tyngde om kva dei har sett. Dei færreste av oss kan etter kort tid, eller gjennomkjøring av ein enkelt test seie noko kategorisk om atferda til eit individ. Alle dei som kjem ut for den typen «spesialistar» skal vere varsomme og vurderande. Og til dei som gjerne vil uttale seg kategorisk er a seie at alt for mange hundar har fått enda livet urettvist på grunn av feilbedøming fordi ein ikkje har gjort gründig nok undersøksar.

Ulike innfallsvinklar – fordelen med dette

Etter at ein har gjort observasjonar, kan det ofte vere slik at ein alikevel ikkje kan seie noko om for eksempel eit problem som har oppstått.

Til no har eg hovedsakeleg konsentrert meg om individet og samspelet mellom individ og miljø. Gjennom dei siste åra har vi blitt meir og

meir klar over kroppslege tilstandar sin innverknad på atferda. Tenk deg sjølv at du gjennom lengre tid har hatt ein kropp som ikkje fungerer på grunn av at du er delvis nedslitt. Ofte er forkjølt, ofte har hodeverk. Den kroppen gir deg ikkje vidare godt humor. Slik kan vi tenke oss at eindel sjukdomar også vil virke inn på hunden og dens atferd. Noko mange hundeeigarar slett ikkje tenker pa til dagleg.

Andre faktorar som er av klart kroppsleg karakter, er hormonfunksjonane. Enno er det eit stykke igjen til ein ven nok om samspelet mellom kroppen sitt hormonelle speil og atferda. Men dei er opplagt at dette er viktige styringsmekanismar i forhold til ulike atferder. Og at ein står føre eit spennande felt for klargjering i det vidare arbeidet. Det som er viktig å sjå her, er at det krevs eit heilheitsvurdering. Bade utifra eit biologisk synspunkt der veterinæren kjem inn, og frå eit psykologisk synspunkt. Samarbeidet mellom dei ulike felta vil kunne bringe ytterligare verdifulle informasjonar på bane, noe som kan gi grunnlag for nye typar av tiltak.

Samspelet mellom hund og eigar vil eg i det vidare følge opp. Under dette med samspelet vil eg også bringe inn eindel av dei begrepa eg før har nemnt. Kommunikasjon og samspelet mellom ulike individ, det vere seg menneske eller dyr, har eg alltid funne interessant. Korleis blir dette samspelet forma, og kva for reglar styrer det heile? Eller går det ikkje ann å snakke om reglar, men heller ei formig gjennom gjensidige konsekvensar. Mennesket har gjennom utviklinga si nådd stadiet inteleget rovdyr. Gjennom ulike kontrolltiltak har vi lært oss til å ta styringa over andre. Aller mest kanlike andre av sin egenart. Korleis har vi klart dette? Noko av svaret ligg nok i det sørgelege faktum at vi har via mykje av vår skaparevne til å forme ulike måtar for straff for å kontrollere omgivelsane. Så også i samspelet mellom hund og menneske.

Gjennom lang tid har mytene eksistert om at «vil du ikkje, så skal du.» Eller at «det blir ikke skikkeleg læring ved bruk av godbit. Eller «bruk av trang er det einaste som duger, om kommandoen skal sitte i ein nødsituasjon.» All innlæring handlar om kommunikasjon og forming av atferd. Som ein god regel vil eg påpeike: «Trivsel er å mestre omgivelsane. Mestrings er ferdigheter. Ferdighetar er læring. Og, læring skal vere gøy.» Samtidig vil eg stille spørsmålet ved bruken av alle dei straffemetodane som blir brukt, og den lanvarige negative effekten av desse. Straff må i visse tilfeller brukas, men då skal ein samtidig vere klar over det faktum at ein ikkje har lærta hunden noko alternativ til den uønska atferda. For å gjere det må ein trenne alternative ferdigheter som kan konkurrere ut det hunden har vist frå før.

Mange av dei som kjem til meg for å få hjelpe, har på forhånd bestemt seg for kva som er galt. Dei har dermed også ofte som ein konsekvens av dette, fordelt skylda: «Eg veit kva eg har gjort galt, men eg såg det ikkje før i ettertid.» Skyld er ikkje interessant oppi dette forholdet. Vitens er ikkje å utdele enno meir dårleg samvittighet, og skylda har ofte fungert lenge nok som sjovstraffing. Målet må vere å sjå kva som skjer mellom hund og eigar. Og å finne ut av dei forholda som opprettheld dette mønsteret.

Tenk deg at du er ute og går tur med hunden din. Du veit at hunden din til tider kan finne på å gå på andre hundar. Du får auge på ein anna hund, og kallar på din egen. Denne stoppar opp, men kjem ikkje til deg. Derimot så løstar den hodet og ser seg rundt, og får dermed auge på den andre hunden. Dette har du lagt merke til er blitt et monster mellom deg og hunden den siste tida. Etter at den har fått auge på den andre hunden

26

er det kul i havet umulig å na gjennom til den. Begge to er offer for ein monster i denne saka. Du har funne at det er trygast a kalle hunden inn kvar gang du ser ein anna hund. Trekke bandet hardt inn om du gar med den i hånd, og kommande den pa plass. Hunden har etter ei tid lært seg at om begge er ute og gar tur, må den siekke omgivelsane for den kjem til deg når du ropar på den. Fordi denotte har opplevd at det kjem andre hundar straks etter.

Det er her det er interessant å gå inn å sjå kva ein kan gjere i samspelet mellom hund og eigar. Atferda som begge viser er under gjennsiktig påverkning. Begge formar kvarandre. Atferda som finnes som eit produkt mellom dei, er ein funksjon av gjennsiktig påverkning og forsterking.

Den atferd du har i fokus for oppmerksamhet er i dag truleg den atferda du vil forsterke. Dette er eit nytig ord å ta med seg på vegen når ein har begynt å få eit problem. Ofte møter eg det fenomenet at hundeeigarne er kome inn i ein sirkel, der ingenting er av det gode lenger. Ein ser berre problema. Ein må ha hjelpe for å sjå andre sider ved hunden og det samspelet som er mellom dei to. Det som i mange tilfelle kan skje, er at ein gjennom oppmerksamhetsrettinga si kan gie meir oppmerksamhet til det som er negativt enn til det som er positivt.

Ein anna del av dette med formainga av forholdet mellom hund og eigar er kontakten mellom dei korleis den blir etablert og opprettholdt. Gjennom eigenobservasjon er det mange eigarar som etter ei tid har blitt forundra. Ved å be dei om å observere kor mange ganger dei rostar hunden gjennom ein kort runde på 2-300 meter, og kor mange ganger dei korigerar hunden, slår det dei fleste at det er eit missforhold mellom korrigering og rosing. For å

forme atferda for kontakt (det at hunden henvender seg til oss), er det nødvendig at vi snakkar til hunden, rostar den når den ser på oss osv. Etter ei tid synes det som om vi mennesker tar det meste som sjølvsgått. Hunden kan dette no. Det skulle ikkje vere nødvendig å terpe vidare på det.

Ein kolega av meg, fortalte etter observasjonar av hundeeigarar at hundeeigarar truleg var veldig overtruske. A, korleis det spurte eg. Jo, det er så mange som meiner hunden kan det dei ber den om å gjere. Men i realitetan kan ikkje hunden det i det heile. Den veit faktisk ikkje kva det er vi krev av den. Likevel tek vi det som sjølvsgått at den skal kunne utføre det vi ber om. Dette handlar om samspelet. Det viktige samspelet som er nøkkelen til all formaing av atferda mellom hund og eigar. Det handlar om eindel vanskår, der ein av dei største vanskane er vår egen holdning i forhold til dette med kva vi ser på som sjølvsgått.

Avslutningsvis vil eg peike på eindel faktorar som eg synes er viktige å ta med. Hundeverden i Norge, står foran fleire viktige valg. Valget om å skaffe ny og funksjonell kunniskap i forhold til atferd. Eit bevisst valg i forhold til kva for framtid ein skal skape for hund og eigar gjennom informasjon, gjennom å la hundene blomar blømma. Og gjennom det å vise respekt for kvarandre, lytte til det som kjem fram, og gjennom å ta vare på den verdifulle kunnskapen som allereide finnes. Vi må legge til rette slik at ny kunniskap skal kunne utvikle seg. Til dette krev det mot. Mot til å sleppe forestillinger og myter som kanskje ikkje gagnar lenger. Mot for å la andre kome til. Mot til forandring i det heile.

Om eg trur det går an? Ja, eit ubetinga ja. Det er mange som har mot, og det er mange som gjerne vil arbeide sammen om å skape ei betre framtid på atferdsida. Både for hund og eigar. Oppfordringa mi får bli at vi møtes, og at ein velger å utvikle faget seriøst. Til dess, skikkeleg god sommar til alle.

Per-Jostein

**Et sterkt
FELLESKJØP
betyr rimeligere
driftsmidler
for landbruket**

**Besøk vår
avdeling
i Selbu**

Felleskjøpet Trondheim

Avd. Selbu - Tlf. 817278

27

STIG MEIER BERG
7540 SELBU

B

POSITIVE fritidstiltak fortjener støtte...

Vi gjør det med glede....

**SELBU
SPAREBANK**